

اظهار نظر کارشناسی در خصوص طرح اصلاح قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۳۰

◆ مقدمه

در اجرای اصول ۱۰۴ و ۱۰۶ قانون اساسی، قانون شوراهای اسلامی کار در سال ۱۳۶۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید به موجب این اصول هدف تالیس شوراهای تامین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور واحدهای تولیدی، صنعتی و کشاورزی بیان شده است. منظور و قصد نهایی از تشکیل شوراهای «پیشرفت امور در واحدهای تولیدی و صنعتی است» و همه تلاش‌ها باید حول محور تولیدی متمرکز گردد. هدف نخست طرح اولیه آن نیز ایجاد تشکلهای صنفی بود اما با بررسی آن در مجلس، وظایف و اختیارات این شورا افزایش یافت و به اهم کنترل کننده مدیریت تبدیل شد تا آنجا که حق بازرسی و نظارت بر کار مدیریت نیز به این شورا تفویض گردید. در سال‌های اجرای این قانون شوراهای اسلامی کار و مدیریت به عنوان دو قطب دافعه یکدیگر قرار گرفتند و بیشترین وقت شوراها مصروف این گردید تا هر چه بیشتر اختیارات خود و امتیازات کارگری را افزایش دهد. به همین دلیل اصلاح این قانون امری ضروری است. با اینحال طرح اخیر اصلاح قانون شوراهای اسلامی کار نیز که با امضای ۴۶ نماینده مجلس در تاریخ ۹ مرداد ۱۳۹۷ اعلام وصول گردیده در تلاش است تا با افزایش اختیارات شورا بیش از پیش در مقابل مدیریت قرار گیرد. در مقدمه توجیهی این طرح آمده است:

«قانون شوراهای اسلامی کار یک تشکل دو وجهی است که از یک سو در صدد حفظ و تامین منافع کارگران است و از سوی دیگر منافع و بقای شرکت و کارگاه جهت ادامه فعالیت و تامین حقوق کارگران را بر خود واجب می‌داند. به عبارت دیگر موازی با کارفرما در شرکت فعالیت می‌کند و به امور واحد به منظور انجام درست امور کار نظارت می‌کند ولی به علت وجود تعدادی از قوانین شورا متاسفانه مورد سوءاستفاده قرار گرفته است.»

این در حالی است که کشور جمهوری اسلامی ایران تاکنون به مقاله‌های شماره ۸۷ و ۹۸ سازمان بین‌المللی کار ملحق نشده لیکن چون مقاله‌نامه‌های مذکور جزء مقاله‌نامه‌های حقوق بنیادین کار محسوب می‌شود مفید است که نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در هنگام تدوین و تصویب قوانین مرتبط با ایجاد تشکلهای اعم از کارگری و کارفرمایی به این مقاله‌نامه‌ها توجه نمایند که به نظر می‌رسد در طرح اصلاحیه قانون شوراهای اسلامی کار به این مهم توجهی نشده است.

همچنین بر اساس ماده ۱۰۱ قانون برنامه چهارم توسعه مقرر شده بود تا نسبت به تهیه برنامه ملی کار شایسته اقدام شود که محقق نشد. علاوه بر آن به موجب ماده ۷۳ قانون برنامه پنجم توسعه نسبت به اصلاح قانون کار و قانون تامین اجتماعی و روابط کار اقدام شود که محقق نگردید. چنانچه این مواد قانونی در زمان خود اجرا می‌شدند، اکنون نیازی به اصلاحیه موردی یکی از قوانین مرتبط با روابط کار نبود.

از موارد قابل توجه در استقلال تشکلهای کارگری و کارفرمایی استقلال در شکل‌گیری، استقلال در تامین مالی تشکل توسط اعضا و عدم مداخله دولت در تشکل کارگری و تشکل کارفرمایی و همچنین عدم دخالت تشکل کارگری در وظایف مدیریتی و عدم دخالت مدیران در تشکلهای کارگری است. بدیهی است چنانچه موارد اجمالی بر شمرده در ایجاد و سپس عمل تشکلهای کارگری رعایت نشود نمی‌توان گفت که تشکل ایجاد شده مستقل است. به نظر می‌رسد در طرح پیشنهادی رعایت استقلال تشکل کارگری (شوراهای اسلامی کار) به عمل نیامده است.

در این گزارش کوشش شده است ابتدا تحلیلی از قانون فعلی و مسائل و مشکلات آن بازگو گردد و سپس با بررسی طرح اصلاحیه مجلس، نکات مربوطه در قالب جدول مقایسه‌ای بیان می‌گردد. تا

از این طریق بتوان در تکمیل و اصلاح هرچه بهتر این قانون اقدام کرد تا کارگران و کارپذیران در کنار مدیران واحدهای تولیدی در به حرکت درآوردن چرخ تولید موثر باشند.

الف: بررسی مسائل و مشکلات قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۳۰

همانطور که ذکر شد هدف‌های ذکر شده در اصل ۱۰۴ قانون اساسی مبین این امر است که اساس شورا بر پایه همکاری و هماهنگی نهاده شده است. در واقع شورا میرا از مسئولیت اجرایی است و این مسئولیت بر عهده کلیه کارگران و مدیران واحدهای صنعتی است و تنها باید مدیران و مسئولان اجرایی را در جهت انجام بهتر امور با ارائه پیشنهاد و نظرات یاری دهد. با ذکر این موارد در قانون شوراهای اسلامی کار کنونی از جمله مواد ۱۳، ۱۸، ۱۹، ۲۲ و ... در طول زمان اجرا (از سال ۶۴ تاکنون) چه در امر تفکیک وظایف شورا (نماینده کارگر) با مدیریت (کارفرما) و چه در خصوص استقلال شورا (از نظر مالی و امثالهم) همواره اختلافاتی بوده است.

در ماده ۱۳، قسمتی از اختیارات شورا بیان گردیده که جنبه اجرایی دارد و در بسیاری موارد با فلسفه تشکیل شورا که در قانون اساسی آمده و همچنین با مفاد تبصره ۳ ماده یک مغایر است. بند «د» این ماده اجازه نظارت به شورا را داده است بدون اینکه حدود این نظارت در قانون روشن شده باشد گرچه

با توجه به موارد فوق، نکاتی در ادامه در خصوص «طرح اصلاح قانون شوراهای اسلامی کار» بیان می‌گردد. قانون شوراهای اسلامی کار و همچنین طرح اصلاحیه آن نه تنها با اکثر قوانین داخلی مرتبط با حوزه کار متناسب نیست، بلکه با قوانین و مقررات بین‌المللی از جمله مقاله نامه‌های ۸۷ و ۹۸ سازمان بین‌المللی کار در تناقض است. در این طرح تلاش شده است قدرت شوراهای اسلامی کار افزایش یابد. لیکن توجهی به وظایفی که برای شورا تعریف شده است و جزء وظایف مدیریتی است نشده است.

عمل نکنند، به محکمه قضایی شکایت نماید. یاد ماده ۱۸، قید «باید» اضافه است و جزء وظایف مدیریتی است. چرا که ممکن است تقاضای مدارک مالی شود. نکته قابل توجه این است که اساساً وقتی برای شورا، وظیفه قائل شده و مدیریت را مکلف به انجام نظرات شورا می‌کنند، دقیقاً می‌پذیرند که شورا یک نهاد اجرایی است و نه مشورتی ... به عبارت دیگر وادار کردن مدیریت به اطاعت از نظرات شورا، بدین معنی است که شورا نهادی است دقیقاً هم طراز و حتی بالاتر که می‌تواند مدیریت را زیر سوال ببرد و او را محکوم به اطاعت از خود نماید.

در ماده ۹ آئین نامه اجرایی بنحوی به جبران این مشکل پرداخته و سعی کرده است که طریق نظارت بیان گردد اما به هر حال مفهوم نظارت یک امر دقیقاً مدیریتی و آمرانه است و به شورا حق می‌دهد که در تمام امور واحد، به نوعی کنجکاو و دخالت نمایند و به مواد مذکور در ماده ۹ آیین نامه قناعت نمایند. در ماده ۱۹، مواردی ذکر شده است که شورا می‌تواند در مورد آنها به مدیریت پیشنهاد کند ولی روشن نیست که مدیریت می‌تواند آن نظرات را رد کند یا خیر؟ چون بلافاصله در ماده ۲۶ به شورا حق داده است هر گاه مدیریت به تکلیف مقرر در این قانون

ب: جدول مقایسه‌ای قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۳۰ و طرح اصلاح آن (۱۳۹۷/۵/۲۷)

ماده	متن قانون	متن طرح پیشنهادی	اعلام نظر کارشناسی
۱	ماده ۱- به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی، کشاورزی و خدمات، شورایی مرکب از نمایندگان کارگران و کارکنان به انتخاب مجمع عمومی و نماینده مدیریت به نام شورای اسلامی کار تشکیل می‌گردد.		
	تبصره ۱: مجمع عمومی هر واحد از کلیه (کارگران و سایر) کارکنان به استثناء مدیریت تشکیل می‌گردد.	ماده ۱- تبصره‌های ماده (۱) قانون بشرح زیر اصلاح می‌شود: تبصره ۱- مجمع عمومی هر واحد از کلیه کارگران و کارکنان به استثنای مدیریت تشکیل می‌شود و در سطح کانون‌های استانی و عالی کشور نیز مدیریت و نماینده او حق شرکت در هیات مدیره‌ها را ندارد.	با توجه به تعریف ذکر شده در ماده ۱ شورای اسلامی کار مرکب از نماینده مدیریت و کارکنان است. قسمت اخیر طرح اصلاحیه (تبصره ماده ۱ قانون) خلاف ماده یک قانون شوراهای اسلامی کار می‌باشد. با اصلاح تبصره ۱، متن ماده ۱ نیز باید تغییر کند چرا که دیگر این شورا، شورای کارگری خواهد بود.
	تبصره ۲: جلسات مجمع در مرحله اول با حداقل دو سوم اعضا تشکیل و انتخابات آن با اکثریت مطلق آراء حاضرین معتبر خواهد بود. در صورتیکه اجتماع دو سوم اعضا مجمع ممکن نشود مجمع با یک دوم اعضا تشکیل و رأی‌گیری به عمل می‌آید و نیز از اعضای که در مجمع شرکت نکرده‌اند تا رسیدن به حداقل دو سوم اعضا رأی‌گیری می‌شود. به هر حال آراء منتخبین نباید از یک سوم کل آراء کمتر باشد.	تبصره ۲- جلسات مجمع در مرحله اول با یک دوم اعضا تشکیل و انتخابات آن با اکثریت نسبی آراء حاضرین معتبر خواهد بود. در مرحله دوم با هر تعداد اعضا انتخابات برگزار می‌شود. همچنین تصمیمات شورا و مصوبات آن باید در چهارچوب قوانین و مقررات و جهت تأمین منافع حرفه‌ای و صنفی کارکنان، شرکت و واحد باشد و مدیریت در تمامی امور باید تصمیمات شورا را مورد توجه قرار داده و پس از طرح در جلسات هیات مدیره، مذاکرات و پیمان‌های دسته‌جمعی کلیه امور واحد لحاظ نماید.	با این تغییرات در خصوص ترکیب تشکیل جلسات، خواهان این هستند تا جلسات شورا به هر قیمتی تشکیل شود. با هر حدنصابی نماینده کارکنان انتخاب شود. در صورتی که انتخاب نماینده با تعداد اندک رای نمی‌تواند منافع کارگران را نمایندگی کند. در این تبصره شیوه اکثریت نسبی جایگزین انتخاب به شیوه اکثریت مطلق گشته است به این معنا که هر فرد با هر تعداد رای می‌تواند نماینده تمامی کارگران گردد در حالی که نماینده کارگران باید مورد قبول اکثریت کارگران باشد و تصمیماتی که اتخاذ می‌شود از یک وجه قانونی و پشتوانه کافی برخوردار گردد. بنظر می‌رسد در طرح پیشنهادی سعی شده در واحدهای بیش از ۳۵ نفر شاغل، شورای اسلامی کار تشکیل گردد. (چنانچه نماینده رسمی کارگران تلقی گردد) بشرح تبصره ۲ ماده یک نه منطقی است و نه صحیح است و نه انتخاب‌شدگان را می‌توان نماینده اکثریت کارگران بنگاه اقتصادی دانست. مضافاً اینکه قسمت اخیر تبصره ۲ طرح پیشنهادی در ارتباط با ماده یک قانون شوراهای اسلامی کار نیست.

ب: جدول مقایسه‌ای قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۳۰ و طرح اصلاح آن (۱۳۹۷/۵/۲۷)

ماده	متن قانون	متن طرح پیشنهادی	اعلام نظر کارشناسی
۱	ماده ۱- به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی، کشاورزی و خدمات، شورایی مرکب از نمایندگان کارگران و کارکنان به انتخاب مجمع عمومی و نماینده مدیریت به نام شورای اسلامی کار تشکیل می‌گردد.	ماده ۱- تبصره‌های ماده (۱) قانون بشرح زیر اصلاح می‌شود: تبصره ۱- مجمع عمومی هر واحد از کلیه کارگران و کارکنان به استثنای مدیریت تشکیل می‌شود و در سطح کانون‌های استانی و عالی کشور نیز مدیریت و نماینده او حق شرکت در هیات مدیره‌ها را ندارد.	با توجه به تعریف ذکر شده در ماده ۱ شورای اسلامی کار مرکب از نماینده مدیریت و کارکنان است. قسمت اخیر طرح اصلاحیه (تبصره ماده ۱ قانون) خلاف ماده یک قانون شوراهای اسلامی کار می‌باشد. با اصلاح تبصره ۱، متن ماده ۱ نیز باید تغییر کند چرا که دیگر این شورا، شورای کارگری خواهد بود.
	تبصره ۲: جلسات مجمع در مرحله اول با حداقل دو سوم اعضا تشکیل و انتخابات آن با اکثریت مطلق آراء حاضرین معتبر خواهد بود. در صورتیکه اجتماع دو سوم اعضا مجمع ممکن نشود مجمع با یک دوم اعضا تشکیل و رأی‌گیری به عمل می‌آید و نیز از اعضای که در مجمع شرکت نکرده‌اند تا رسیدن به حداقل دو سوم اعضا رأی‌گیری می‌شود. به هر حال آراء منتخبین نباید از یک سوم کل آراء کمتر باشد.	تبصره ۲- جلسات مجمع در مرحله اول با یک دوم اعضا تشکیل و انتخابات آن با اکثریت نسبی آراء حاضران معتبر خواهد بود. در مرحله دوم با هر تعداد اعضا انتخابات برگزار می‌شود. همچنین تصمیمات شورا و مصوبات آن باید در چهارچوب قوانین و مقررات و جهت تأمین منافع حرفه‌ای و صنفی کارکنان، شرکت و واحد باشد و مدیریت در تمامی امور باید تصمیمات شورا را مورد توجه قرار داده و پس از طرح در جلسات هیات مدیره، مذاکرات و پیمان‌های دسته‌جمعی کلیه امور واحد لحاظ نماید.	با این تغییرات در خصوص ترکیب تشکیل جلسات، خواهان این هستند تا جلسات شورا به هر قیمتی تشکیل شود. با هر حدنصابی نماینده کارکنان انتخاب شود. در صورتی که انتخاب نماینده با تعداد اندک رای نمی‌تواند منافع کارگران را نمایندگی کند. در این تبصره شیوه اکثریت نسبی جایگزین انتخاب به شیوه اکثریت مطلق گشته است به این معنا که هر فرد با هر تعداد رای می‌تواند نماینده تمامی کارگران گردد در حالی که نماینده کارگران باید مورد قبول اکثریت کارگران باشد و تصمیماتی که اتخاذ می‌شود از یک وجه قانونی و پشتوانه کافی برخوردار گردد. بنظر می‌رسد در طرح پیشنهادی سعی شده در واحدهای بیش از ۳۵ نفر شاغل، شورای اسلامی کار تشکیل گردد. انتخاب شورا (چنانچه نماینده رسمی کارگران تلقی گردد) بشرح تبصره ۲ ماده یک نه منطقی است و نه صحیح است و نه انتخاب‌شدگان را می‌توان نماینده اکثریت کارگران بنگاه اقتصادی دانست. مضافاً اینکه قسمت اخیر تبصره ۲ طرح پیشنهادی در ارتباط با ماده یک قانون شوراهای اسلامی کار نیست.
	تبصره ۳: تصمیمات و مصوبات این شورا باید در چهارچوب این قانون باشد و در امور مربوط به وظایف مدیریت نظرات خود را به صورت پیشنهاد مطرح می‌نماید.		
۲	ماده ۲- شرایط انتخاب شونده: الف - حداقل سن ۲۲ سال. ب - حداقل سابقه کار یک سال در همان واحد.		

ب: جدول مقایسه‌ای قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۳۰ و طرح اصلاح آن (۱۳۹۷/۵/۲۷)

ماده	متن قانون	متن طرح پیشنهادی	اعلام نظر کارشناسی
	تبصره: کارگاه‌هایی که کمتر از دو سال سابقه دارند مشمول این شرط نخواهند بود. ج - اعتقاد و التزام عملی به اسلام و ولایت فقیه و وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.		
	تبصره: در اقلیت‌های کلیمی، مسیحی و زرتشتی وفاداری به قانون اساسی کافی است. د - عدم گرایش به احزاب و سازمان‌ها و گروه‌های غیر قانونی و گروه‌های مخالف جمهوری اسلامی. هـ - دارا بودن سواد خواندن و نوشتن و داشتن آگاهی به امور محوله. و - تابعیت ایران. ز - برخورداری از صداقت و امانت و عدم اشتها به فساد اخلاقی. ح - عدم وابستگی به رژیم سابق و نداشتن سابقه محکومیت کیفری که به حکم دادگاه موجب محرومیت از حقوق اجتماعی شده باشد.		
	تبصره: تشخیص صلاحیت کاندیداهای عضویت در شوراهای اسلامی در چهار چوب شرایط مذکور در ماده فوق به عهده هیأتی مرکب از: ۱ - نماینده وزارت کار. ۲ - نماینده وزارتخانه مربوطه. ۳ - نماینده منتخب مجمع کارکنان می‌باشد.	ماده ۲- در بند (۲) تبصره ماده (۲) عبارت «نماینده کانون شورای اسلامی کار استان» جایگزین عبارت «نماینده وزارتخانه مربوطه» می‌شود.	با این اصلاح کارگران در این هیات دارای دورای هستند و عملارای نماینده وزارت کار بلااثر است.
۳	انتخابات شوراهای زیر نظر وزارت کار برگزار می‌گردد و مدت اعتبار آن دو سال خواهد بود.	ماده ۳- ماده (۳) قانون و تبصره (۴) آن بشرح زیر اصلاح، تبصره‌های (۱) و (۲) آن حذف و تبصره (۳) آن ابقاء می‌شود: ماده ۲- انتخابات با نظارت کانون استان برگزار می‌گردد و مدت اعتبار آن چهار سال خواهد بود.	هر انتخاباتی نیازمند روش یکسان است و دارای مراحل است که بهترین مرجع آن وزارت کار است.
	تبصره ۱: وزارت کار موظف است آیین نامه انتخابات را حداکثر دو ماه پس از تصویب این قانون تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.	حذف	
	تبصره ۲: شروع انتخابات شوراهای یک ماه پس از تصویب آیین نامه انتخابات خواهد بود.	حذف	
	تبصره ۳: انتخابات هر شورا باید حداقل پانزده روز پیش از پایان دوره شورای قبل انجام شود.		
	تبصره ۴: نخستین جلسه شورای هر واحد حداکثر یک هفته پس از انتخابات به دعوت نماینده وزارت کار و به ریاست مسن ترین اعضا تشکیل و از میان خود یک رئیس، یک نایب رئیس و یک منشی به اکثریت آراء انتخاب می‌نماید.	در تبصره (۴) ماده (۳) قانون عبارت «به دعوت نماینده وزارت کار» حذف شود.	
۴	شورا در صورت انحراف از وظایف قانونی خود به تشخیص هیأت موضوع ماده ۲۲ منحل می‌گردد.		
۵	شورای منحل شده در صورت اعتراض می‌تواند بر مبنای اصل ۱۰۶ قانون اساسی به دادگاه صالح شکایت نماید. حداکثر فرصت برای اعتراض ده روز از تاریخ ابلاغ می‌باشد و دادگاه موظف است خارج از نوبت رسیدگی نماید.		
۶	وزارت کار موظف است پس از انحلال قطعی شورا حداکثر تا دو ماه انتخابات شورای جدید را برگزار نماید.		

ب: جدول مقایسه‌ای قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۳۰ و طرح اصلاح آن (۱۳۹۷/۵/۲۷)

ماده	متن قانون	متن طرح پیشنهادی	اعلام نظر کارشناسی
۷	سلب عضویت هر یک از اعضای شورا مبنی بر تخلف از وظایف قانونی و یا فقدان شرایط مذکور در ماده ۲ به پیشنهاد حداقل دوسوم مجموع اعضا با تأیید هیأت موضوع ماده ۲۲ امکان پذیر خواهد بود.	ماده ۴- ماده (۷) بشرح زیر اصلاح می‌شود: ماده ۷- سلب عضویت هر یک از اعضا مبنی بر تخلف و یا عملکرد نامطلوب با رأی دوسوم مجموع اعضا و با نظارت کانون استان امکان پذیر خواهد بود.	چرا برای سلب عضویت نیاز به دو سوم رای هست ولی برای عضویت با یک دوم نیز امکان پذیر است؟ این اصلاح با اصلاح تبصره ۲ ماده ۱ در تضاد است. از طرف دیگر تعریف تخلف باید مشخص باشد و معیار آن معلوم نیست. در صورتی که معیار وظایف قانونی است که در ماده ۱۳ آمده است.
	تبصره ۱: فردی که از وی سلب عضویت شده طبق ماده ۵ حق اعتراض به دادگاه صالح را خواهد داشت و دادگاه موظف است خارج از نوبت رسیدگی نماید.		
	تبصره ۲: فردی که سلب عضویت وی قطعی شده باشد نمی‌تواند در انتخابات دوره بعد شرکت نماید.		
۸	شورایی که بیش از یک‌سوم اعضایش استعفاء دهند یا فوت نمایند یا مسلوب‌العضویه گردند وزارت کار موظف است برای تکمیل شورا حداکثر ظرف دو ماه انتخابات را تجدید نمایند.	ماده ۵- عبارت «کانون استان» در ماده (۸) قانون جایگزین عبارت «وزارت کار» می‌شود.	در تمام دنیا نمایندگان کارگر خارج از ساعات قانونی وظایف شورایی خود را انجام می‌دهند.
۹	ساعاتی که اعضای شورای اسلامی کار به وظایف شورایی مشغول هستند جزء ساعات کار آنان محسوب می‌گردد.	ماده ۶- ماده (۹) قانون بشرح زیر اصلاح و تبصره (۲) آن حذف می‌شود: ماده ۹- ساعاتی که اعضای شورای اسلامی کار به وظایف شورایی مشغول هستند و همچنین شرکت در جلسات هیأت تشخیص و حل اختلاف و بدوی تجدیدنظر سازمان تأمین اجتماعی و جلسات و کمیته‌های مربوطه به کانون‌های استانی و کشوری جزء ساعات کار آن محسوب می‌شود.	کلیه کارگران از جمله افرادی که داوطلب عضویت در شوراهای اسلامی کار می‌شدند بدایتاً بر اساس ماده ۷ و ماده ۱۰ قانون کار استخدام شده و هر یک از این افراد به موجب انعقاد قرارداد کار لازم است متصدی یکی از مشاغل تعیین شده موضوع ماده ۱۰ قانون کار باشند لذا ساعات کاری که اعضا شورای اسلامی کار برای انجام کار شورایی انجام می‌دهند و این ساعات جزء ساعت کار آنها محسوب می‌گردد باعث اختلال در وظایف شغلی آنها می‌شود. در ماده ۶ طرح پیشنهادی چنین استنباط می‌شود که کارگری که به موجب ماده ۷ و ماده ۱۰ قانون کار استخدام گردید چنانچه عضو شورا شود دیگر مسئولیتی در خصوص انجام وظایف کارگری خود ندارد.
	تبصره ۱: عضویت و ساعات کار اضافی در شورا افتخاری است.		
	تبصره ۲: مرجع تعیین ساعات کار شوراهای اسلامی کار، هیأت موضوع ماده ۲۲ می‌باشد.		موادی که در آن هیأت موضوع ماده ۲۲ آمده است، حذف شده است. حذف هیأت موضوع ماده ۲۲ قانون شوراهای اسلامی کار مشکلات بسیار عدیده‌ای را ایجاد خواهد نمود.
	تبصره ۳: هزینه‌های ضروری شوراها از طریق حق عضویت مجمع کارکنان تأمین می‌گردد.		
	تبصره ۴: تعیین میزان حق عضویت به عهده مجمع عمومی کارکنان می‌باشد.		

ب: جدول مقایسه‌ای قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۳۰ و طرح اصلاح آن (۱۳۹۷/۵/۲۷)

ماده	متن قانون	متن طرح پیشنهادی	اعلام نظر کارشناسی
۱۰	شورا در حدود وظایف و اختیارات خود در برابر هیأت موضوع ماده ۲۲ و مجمع کارکنان مسئول است.	ماده ۷- در ماده (۱۰) قانون عبارت «کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان» جایگزین عبارت «هیأت موضوع ماده (۲۲)» می‌شود.	منظور از این کانون هماهنگی، همان تبصره ۱ ماده ۱ است که نماینده مدیریت را حذف کرده‌اند. حال جایگزین هیأت موضوع ماده ۲۲ شده است. ماده ۷ طرح پیشنهادی کاملاً با تبصره ۲ طرح پیشنهادی مغایر است در تبصره ۲ طرح پیشنهادی تشکیل مجمع را ابتدا با ۱/۲ اعضا و در مرحله دوم با هر تعداد اعضا پیشنهاد داده است در صورتیکه اعضاء شورایی که با توجه به تبصره ۲ طرح پیشنهادی انتخاب شدند برای سلب عضویت آنها باید ۲/۳ اعضا مجمع برقرار نمایند!...
۱۱	هرگاه مدیر یا هیأت مدیره نسبت به تصمیمات ابلاغ شده از جانب شورا در حدود وظایف شورا اعتراض داشته باشند می‌توانند نظر خود را از تاریخ ابلاغ شورا به مدت پنج روز اظهار و تقاضای تجدیدنظر نمایند. در صورتیکه شورای مزبور از رأی خود عدول ننماید معترض می‌تواند مراتب را جهت رسیدگی نهایی به هیأت موضوع ماده ۲۲ ارجاع نماید و رأی آن هیأت قطعی است.	ماده ۸- در ماده (۱۱) قانون عبارت «هیأت موضوع ماده (۲۲)» حذف و عبارت ذیل اضافه می‌شود: «مراتب جهت رسیدگی نهایی مربوط و وظایف شورا به اداره تشکل کارگری و کارفرمایی و در مرحله بعد به مراجع صالحه موضوع اصل یکصد و ششم (۱۰۶) قانون اساسی مربوط است. منظور از مراجع صالحه دیوان عدالت اداری است.»	در این ماده نیز هیأت موضوع ماده ۲۲ حذف شده است دیوان عدالت اداری با توجه به وظایفی که دارد نمی‌تواند بعنوان دادگاه مصالحه قلمداد گردد.
۱۲	تشکیل مجمع عادی کارکنان سالی یک بار الزامی است.		
	تبصره ۱: شورا می‌تواند رأساً یا به تقاضای مدیریت یا به درخواست یک چهارم کارکنان واحد، مجمع فوق‌العاده کارکنان را تشکیل و موضوع مورد درخواست را در دستور جلسه قرار دهد و در صورت تقاضای بیش از پنجاه درصد کارکنان تشکیل مجمع الزامی است. در هر صورت تأیید هیأت موضوع ماده ۲۲ برای تشکیل مجامع فوق‌العاده ضروری است.		با این اصلاح این مجمع فوق‌العاده ممکن است هرگز تشکیل نشود. ضرورت نیاز به معیار دارد و تشخیص این ضرورت با کیست؟ در ماده ۹ طرح پیشنهادی تعیین تشکیل مجمع کارکنان به طور فوق‌العاده و برای ضرورت اصلاً صحیح نمی‌باشد.
	تبصره ۲: مجمع کارکنان به طور فوق‌العاده نمی‌تواند هر سه ماه بیش از یک بار تشکیل گردد.	ماده ۹- تبصره (۲) ماده (۱۲) قانون به شرح ذیل اصلاح می‌شود: تبصره ۲- مجمع کارکنان به طور فوق‌العاده بر اساس ضرورت تشکیل می‌شود.	
۱۳	وظایف شورا: الف - ایجاد روحیه همکاری بین کارکنان هر واحد به منظور پیشرفت سریع امور. ب - همکاری با انجمن اسلامی در بالا بردن آگاهی کارکنان در زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی. ج - بالا بردن آگاهی کارکنان در زمینه‌های اقتصادی، فنی، حرفه‌ای و نظایر آن. د - نظارت بر امور واحد به منظور اطلاع از انجام صحیح کار و ارائه پیشنهاد سازنده به مسئولین مربوطه.		

ب: جدول مقایسه‌ای قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۳۰ و طرح اصلاح آن (۱۳۹۷/۵/۲۷)

ماده	متن قانون	متن طرح پیشنهادی	اعلام نظر کارشناسی
	تبصره: اعمال نظارت شورا نباید موجب توقف امور واحد گردد. هـ - همکاری با مدیریت در تهیه برنامه‌ها به منظور پیشبرد امور واحد. و - بررسی شکایات کارکنان در مورد نارسایی‌های واحد و پیگیری موارد حقه. ز - تلاش در جهت گسترش امکانات رفاهی و حفظ حقوق قانونی کارکنان واحد. ح - بررسی و شناخت کمبودها و نارسایی‌های واحد و ارائه اطلاعات به مدیر یا هیأت مدیره. ط - همکاری و کوشش در بهبود شرایط کار و دستیابی به میزان تولید پیش بینی شده در برنامه‌های تولیدی واحد. ی - پیشنهاد تشویق عناصر فعال و معرفی افراد لایق برای احراز مسئولیت‌های مناسب به مدیریت.		
۱۴	شورا موظف است گزارش اقدامات خود را در آخر هر شش ماه به اطلاع اعضای مجمع برساند.		
۱۵	وزارت کار موظف است در واحدهایی که بیش از ۳۵ نفر شاغل دائم دارند به تشکیل شورای اسلامی کار اقدام نماید.	ماده ۱۰ - تبصره ماده (۱۵) قانون حذف می‌شود.	
	تبصره: زمان تشکیل شوراها در شرکت‌های بزرگ دولتی از قبیل شرکت‌های تابعه وزارت نفت، شرکت ملی فولاد ایران، شرکت ملی صنایع مس ایران ... بر اساس این قانون به تشخیص شورای عالی کار (موضوع ماده ۵۵ قانون کار) خواهد بود.		
۱۶	تأسیسات و واحدهای فرعی، جزء واحدهای اصلی محسوب می‌شوند مگر آن که نحوه فعالیت این گونه واحدها یا فاصله آنها تا واحدهای اصلی ایجاب نماید که به طور جداگانه عمل کنند.		
	تبصره: حدود واحدهای فرعی و اصلی و نحوه فعالیت آنها و تشخیص فاصله در آیین‌نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد.		
	تعداد اعضای شورا با توجه به تعداد کارکنان به ترتیب زیر خواهد بود: از ۳۶ تا ۱۵۰ نفر سه نفر از ۱۵۱ تا ۵۰۰ نفر پنج نفر از ۵۰۱ تا ۱۰۰۰ نفر هفت نفر از ۱۰۰۱ تا ۵۰۰۰ نفر نه نفر از ۵۰۰۰ به بالا یازده نفر		
	تبصره ۱: تعداد ۲، ۳، ۴، ۵ نفر به ترتیب به عنوان اعضای علی‌البدل شوراهای اسلامی فوق انتخاب می‌شوند.		
	تبصره ۲: اعضای علی‌البدل به هنگام بیماری، غیبت، استعفاء، برکناری یا فوت اعضای اصلی به ترتیب اکثریت آراء به جای عضو یا اعضای اصلی در جلسات شورا شرکت می‌نمایند.		
۱۸	در صورت تقاضای شورا مدیریت باید آمار و مدارک مربوط به وظایف شورا را در اختیار آن قرار دهد.		
	تبصره: اعضای شورا مطلقاً حق افشای آمار و اطلاعات سری و محرمانه واحد را ندارند.		
۱۹	شورا با رعایت مقررات نسبت به موضوعات مشروح زیر، نظر مشورتی خود را به مدیریت ارائه می‌دهد: الف - ساعات شروع و پایان کار و استراحت و توزیع اوقات کار در هفته. ب - موعد و محل و نحوه پرداخت مزد یا مزایا. ج - تخصیص مشاغل افراد. د - تعیین نرخ‌های کارمزدی و پاداش‌های کارکنان بر اساس قوانین و آیین‌نامه کار. هـ - ترتیب استفاده فردی یا جمعی کارکنان از انواع مرخصی. و - اتخاذ تدابیر برای پیشگیری از حوادث و بیماری‌های ناشی از کار. ز - تنظیم برنامه و سازماندهی خدمات اجتماعی مربوط به واحد. ح - تدوین ضوابط استفاده از خانه‌های سازمانی واحد.	ماده ۱۱ - ماده (۱۹) قانون بشرح زیر اصلاح و بندهای آن ابقاء می‌شود: ماده ۱۹ - موضوعات یا بندهای زیر در کمیته‌ای تحت عنوان کمیته هماهنگی متشکل از شورا و مدیریت تصمیم‌گیری می‌شود.	حذف ماده ۱۹ قانون شورا اشاره شده در ماده ۱۱ طرح اصلاحیه مشکلات کارگران و کارفرمایان را بیشتر خواهد نمود.
۲۰	شورا باید در زمینه‌های اجتماعی بروز حوادث، مراجع ذیصلاح را مطلع و همکاری‌های لازم را معمول دارد.		

ب: جدول مقایسه‌ای قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۳۰ و طرح اصلاح آن (۱۳۹۷/۵/۲۷)

ماده	متن قانون	متن طرح پیشنهادی	اعلام نظر کارشناسی
۲۱	شورا موظف است یک نفر را به عنوان عضو مشاور و رابط به مدیریت واحد معرفی کند و این عضو مشاور در جلسات هیأت مدیره بدون حق رأی شرکت خواهد کرد.	ماده ۱۲- ماده (۲۱) قانون بشرح ذیل اصلاح می‌شود: ماده ۲۱- شورا موظف است یک نفر را به عنوان عضو هیأت مدیره جهت شرکت در جلسات هیأت مدیره با حق رأی به مدیریت شرکت معرفی نماید.	به عنوان مثال در شرکت‌های سهامی خاص چگونه می‌توان نماینده شورا را به عنوان عضو هیأت مدیره پذیرفت؟ از طرفی اگر کارگران سهامدار باشند نیز بر اساس سهامشان در هیأت مدیره عضویت دارند؟ تشکیل هیأت مدیره شرکت‌ها بنابر قانون تجارت و مقررات خاص دیگری صورت می‌گیرد لذا آنچه در ماده ۱۲ طرح پیشنهادی آمده است کاملاً خلاف دیگر قوانین بوده و نه منطقی است و نه معمول می‌باشد.
۲۲	الف - سه نفر از نمایندگان شوراهای اسلامی کار به انتخاب شوراهای واحدهای منطقه ب - سه نفر از مدیران واحدهای منطقه به انتخاب خود آنان. ج - یک نفر نماینده از وزارت کار و امور اجتماعی. تبصره ۱: حدود منطقه موضوع این قانون را وزارت کار و امور اجتماعی تعیین خواهد کرد.	وقتی هیأت‌ها در اصلاحیه سلب مسئولیت شده‌اند چگونه خود ماده ۲۲ حذف نشده است؟	به منظور بررسی و تشخیص انحراف شوراهای واحدهای منطقه از وظایف قانونی خود و انحلال آنها (موضوع اصل ۱۰۶ قانون اساسی) در هر منطقه هیأتی به نام هیأت تشخیص انحراف و انحلال شوراهای مرکب از هفت نفر به شرح زیر تشکیل می‌گردد: الف - سه نفر از نمایندگان شوراهای اسلامی کار به انتخاب شوراهای واحدهای منطقه ب - سه نفر از مدیران واحدهای منطقه به انتخاب خود آنان. ج - یک نفر نماینده از وزارت کار و امور اجتماعی. تبصره ۱: حدود منطقه موضوع این قانون را وزارت کار و امور اجتماعی تعیین خواهد کرد.
۲۳	تبصره ۲: محل تشکیل هیأت مذکور را اداره کار منطقه تعیین می‌نماید. وزارت کار موظف است ظرف یک ماه هیأت موضوع ماده ۲۲ را تشکیل بدهد.		
۲۴	۱- ایجاد تفاهم و هماهنگی میان شورا و مدیریت. ۲- نظارت و بررسی کارکرد شورا و مدیریت. ۳- رسیدگی به شکایت کارکنان نسبت به شورا. ۴- منحل کردن شورای اسلامی کار در صورت تخلف از وظایف قانونی. ۵- ارجاع تخلفات مدیر به دادگاه صالح.	ماده ۱۳- در تبصره ماده (۲۴) عبارت «دیوان عدالت اداری» جایگزین عبارت «دادگاه صالح» می‌شود.	دیوان عدالت موضوعات را به صورت شکلی بررسی می‌کند باید عبارت دادگاه‌های قضایی آورده شود
۲۵	تبصره: شورا در صورت اعتراض به رأی هیأت موضوع ماده ۲۲ می‌تواند به دادگاه صالح شکایت نماید و دادگاه موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی نماید. مدیریت برای برنامه‌های آموزش حرفه‌ای ضمن کار نظر شورا را جلب می‌نماید.		
۲۶	تبصره ۱: شورا نظر خود را ظرف ده روز از تاریخ تسلیم پیشنهاد به مدیریت اعلام و در غیر این صورت مدیریت می‌تواند نظر خود را به مورد اجراء بگذارد. تبصره ۲: در صورتیکه مدیریت به نظر شورا معترض باشد اعتراض خود را به هیأت موضوع ماده ۲۲ این قانون ارجاع می‌نماید و نظر آن هیأت قطعی است. هر گاه مدیریت به تکلیف مقرر در این قانون عمل نکند، شورا می‌تواند به محکمه قضایی شکایت کند.		
۲۷	در صورتیکه شورا با اخراج هر یک از کارکنان مخالف باشد رأی نهایی را دادگاه صالح خواهد داد.	ماده ۱۴- در ماده (۲۷) قانون عبارت «مراجع حل اختلاف» جایگزین «دادگاه صالح» می‌شود.	
۲۸	در صورتیکه هیأت موضوع ماده ۲۲ با اخراج عضو یا اعضای شورا توسط مدیریت مخالف باشد رأی نهایی با دادگاه صالحه است و دادگاه خارج از نوبت رسیدگی خواهد کرد. تبصره ۱: اعضای شورا تا صدور رأی نهایی دادگاه صالح کماکان عضو شورا بوده و به وظایف نمایندگی عمل خواهند کرد.		

ب: جدول مقایسه‌ای قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۳۰ و طرح اصلاح آن (۱۳۹۷/۵/۲۷)

ماده	متن قانون	متن طرح پیشنهادی	اعلام نظر کارشناسی
	تبصره ۲: اعضای شورا تا صدور رأی نهایی دادگاه صالح در واحدهای تحت مدیریت دولتی و نهادهای قانونی کماکان شاغل بوده و به وظیفه نمایندگی خود در شورا عمل خواهند کرد.	ماده ۱۵ - عبارت «واحدهای خصوصی» بعد از عبارت «تحت مدیریت دولتی» در تبصره (۲) ماده (۲۸) اضافه شود.	در حال حاضر نیز به علت مشکلات بسیار زیاد ناشی از نوسانات اقتصادی در واحدهای خصوصی وجود دارد لذا اصلاح تبصره (۲) ماده ۲۸ قانون شوراها منعکس شده در ماده ۱۵ طرح پیشنهادی صحیح نمی‌باشد.
۲۹	آیین نامه اجرایی این قانون توسط وزارت کار و امور اجتماعی ظرف سه ماه تدوین و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. قانون فوق مشتمل بر بیست و نه ماده و سی و یک تبصره در جلسه روز یکشنبه سی ام دی ماه هزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۳/۱۱/۴ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.		
		ماده ۱۶ - در ماده به قانون بشرح زیر الحاق می‌شود: ماده الحاقی ۱ - کارگران دارای قرارداد موقت تا زمان اعتبار شورا کماکان شاغل می‌باشند.	نمایندگی کارگران در کلیه واحدهای اقتصادی به این دلیل انجام می‌شود که کارگر بر اساس قرارداد کار سمت کارگری داشته باشد. لذا چنانچه قرارداد کارگری لغو شود به تبع آن مسئولیت‌های کارگری که به تبع شاغل بودن به دست آورده است نیز باید حذف شود. در ماده ۱۶ طرح پیشنهادی (ماده الحاقی ۱) با آنچه در ماده ۷ و ماده ۱۰ قانون کار آمده است منافات دارد بعبارت دیگر نمایندگی کارگر در کارگاهی به اعتبار قرارداد کار صورت گرفته است اگر قرارداد کار خاتمه باید طبعاً دیگر کارگر سمتی در کارگاه ندارد که بتوان او را به‌عنوان نماینده کارگر تلقی نمود.
		ماده الحاقی ۲ - شرکت در انتخابات شورای اسلامی کار تحت عنوان انتخاب‌کننده و انتخاب‌شونده برای کلیه کارگران حقی قانونی است و هرکس کارگر را از این حق محروم کند یا او را به اجبار در شورا وارد کند و یا مانع انجام وظایف شود، برابر ماده (۱۷۸) قانون کار متخلف به دادگاه معرفی و مجازات می‌شود.	این ماده باید به شرح زیر اصلاح شود: ماده الحاقی ۲ - شرکت در انتخابات شورای اسلامی کار برای کلیه کارگران حقی قانونی است و هرکس او را به اجبار در شورا وارد کند و یا مانع عضویت وی در شورا شود، فرد ذینفع می‌تواند به مراجع قضایی شکایت نماید.